

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om renter ved forsinket betaling m. v.

(Afgivet af retsudvalget den 14. december 1977)

Retsudvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder mellem 2. og 3. behandling. I forbindelse hermed har justitsministeren dels skriftligt, dels i samråd besvaret spørgsmål fra udvalget.

Et *mindretal* (socialdemokratiets, socialistisk folkeparti og Danmarks kommunistiske partis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) har stillet nedenstående ændringsforslag, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger. Mindretallet indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med det af mindretallet stillede ændringsforslag. Såfremt det af mindretallet stillede ændringsforslag forkastes, indstiller mindretallet lovforslaget til *forkastelse*.

Et *tredje mindretal* (venstres, det konservative folkeparti, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*, idet mindretallet vil redegøre for sin stilling til det af et mindretal stillede ændringsforslag ved 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget samt det af et mindretal stillede ændringsforslag til *forkastelse*.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (Glistrup (FP), Kjærulff-Schmidt (FP) og Voigt (FP)):

Til teksten.

Teksten (§§ 1-11) udgår og erstattes af følgende:

»§ 1. Ved forsinket betaling af pengekrav anvendes en rentesats på Nationalbankens diskonto med et tillæg på 2 pct.

Stk. 2. I retsforhold, hvor der gælder en højere rentesats, anvendes denne.

Stk. 3. Hvor særlige forhold begrunder det, kan domstolene bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente.

§ 2. Rente skal betales fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen.

Stk. 2. I andre tilfælde skal der betales rente fra månedsdagen efter, at skyldneren har modtaget anmodning om betaling med angivelse af, at manglende betaling medfører pligt til at betale rente. Med sådan anmodning ligestilles forkyndelse om påbegyndt retsforfølgning.

Stk. 3. Hvor særlige forhold begrunder det, kan domstolene bestemme, at rente skal betales fra et tidligere eller senere tidspunkt.

§ 3. Hvis fordringshaverens forhold hindrer betaling, skal der ikke betales rente, så længe hindringen varer. Dette gælder, uanset det er aftalt, at gælden forrentes forud for forfaldsdagen.

Stk. 2. Hvis rimelig hensyntagen til fordringshaveren efter hindringens særlige beskaffenhed kræver, at skyldneren indsætter beløbet i bank eller sparekasse, skal han betale fordringshaveren, hvad der ville være indvundet herved.

§ 4. Kræves i henhold til aftale højere morarente end nævnt i § 1, tilsidesættes aftalen i det omfang, den medfører, at morarentebeløbet bliver mere end dobbelt så højt og mere end 100 kr. større end i § 1 nævnt.

§ 5. Loven finder anvendelse på pengekrav, som forfalder den 1. juli 1978 eller senere.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.«

Bemærkninger

Hver eneste dag må der i tusindvis af retsforhold beregnes morarente, det vil sige rente i anledning af forsinket betaling.

Lovgivningens regler herom findes i øjeblikket spredt rundt omkring i mere end en snes forskelligt udformede paragraffer. Dette skaber praktiske vanskeligheder med at finde frem til, hvor man skal søge det præcise beregningsgrundlag for morarenten, ligesom det fører til en urimelig forskelsbehandling mellem de forskellige pengekrav.

Der er derfor store fordele forbundet med at samle alle reglerne i en enkelt lov.

Det fremsatte regeringsforslags §§ 1 og 8 tilvejebringer imidlertid kun en halvhedsløsning af dette problem ved at bygge på det i sig selv diffuse og uklare begreb »formueretens område«. Der er absolut ingen anledning til, at der skal gælde andre morarentebestemmelser alt efter, om et krav kan placeres på dette felt eller ej. Ændringsforslaget gælder derfor alle pengekrav.

En praktisk konsekvens af, at dette synspunkt vedtages, vil det være, at skattelovgivningen naturligvis bør behandle alle morarenter ensartet og den nuværende forkviklede skatteretlige tilstand altså forenkles massivt.

Det ville betyde en enorm lettelse af det praktiske arbejde, om loven kunne fastsætte en enkelt rentesats, som altid var gældende. Med de kolossale udsving i rentens størrelse, som vi har oplevet i dette århundrede, vil man imidlertid med en sådan ensartet rentesats i loven komme til at få en for stor spændvidde i forhold til det umiddelbart retfærdige. Man kunne tænke sig en lovregel, hvor morarentesatsen kun ændredes ved betydelige udsving i det almindelige renteniveau. Når sådanne udsving konstateredes, ville det imidlertid betyde, at i sig selv min-

dre bevægelser ville føre til kraftige udsving i morarenten, og det vil heller ikke være rimeligt. Selv om det er særdeles upraktisk at regulere morarenten, hver gang Nationalbankens diskonto ændres, findes dette dog at være den mindst dårlige løsning, og en morarentesats som den af regeringen foreslåede (diskontoen + 2 pct.) findes acceptabel.

Reglen i § 1, stk. 2, tager sigte på, hvor der f. eks. i et gældsbrief er fastsat en rentesats på 24 pct. Så længe diskontoen er under 22 pct., findes det ikke rimeligt, at der i misligholdelsestilfælde skal betales lavere rente end den normalt gældende.

§ 1, stk. 3, forventes kun anvendt i et fåtal af tilfælde, jfr. justitsministeriets skrivelse af 22. november 1977.

Når forfaldsdagen ikke er fastlagt entydigt, opstår der problemer om, hvor langt varsel skyldneren skal have for at slippe for at skulle betale morarente. Det kan tiltrædes, at en måned er en passende frist, men der ses ikke nogen anledning til at gøre forskel efter, om fordringshaveren foretrækker blot at fremsende et påmindelsesbrief eller indleder retsforfølgning.

Reglen i § 2, stk. 3, svarer til regeringsforslagets § 3, stk. 5, mens reglen i § 3 om såkaldt fordringshavermora svarer til regeringsforslagets § 4.

Behovet for lovregler om renter ved forsinket betaling opstår, fordi der i mangfoldige tilfælde ikke er nogen aftale herom mellem fordringshaver og skyldner. Eksisterer en sådan aftale, må denne naturligvis respekteres overensstemmende med den kontraktfrihed, som er fundamentet for velfærds- og velstandssamfundet. Lovgiveren skal i hvert tilfælde ikke gribe ind i aftalefriheden, medmindre der er enormt stærke grunde til støtte herfor. Sådanne grunde foreligger selvsagt ikke, blot fordi rentebeløbet i henhold til parternes aftale bliver nogle bagateller større end i forhold til lovgivningens almindelige udgangspunkt, der jo til syvende og sidst er vilkårligt og præget af gennemsnitsbetragtninger, som ikke kan tage hensyn til forholdene i de enkelte tilfælde i samme grad, som en aftale kan.

På den anden side kan forholdet være det, at bestemmelsen om morarente ikke har været tilstrækkeligt påagt ved kontraktindgåelsen, f. eks. fordi den er fastsat i småtrykte standardbetingelser udformet af fordringsha-

veren og skyldneren ved aftalens indgåelse har haft andre ting at hæfte sin opmærksom ved end det på det pågældende tidspunkt meget teoretiske, hvad der skulle ske, hvis han senere ikke kunne betale alle sine afdrag til tiden.

For situationer af den art kunne man overveje en regel om, at der skulle ske individuelle domstolsafgørelser. Det vil imidlertid medføre betydelige besværligheder i praksis, og der ville ingen sikkerhed være for, at man herigennem ville opnå den samme opfattelse i ensartede sager, som blev afgjort på forskelligt sted og tid.

For at skære igennem er der derfor i forslaget § 4 angivet de helt præcise normer for, hvor store afvigelse der skal respekteres.

Vedrørende ældre krav findes det rigtigt,

at loven ikke skal gøre indgreb i allerede etablerede retspositioner, og det findes også rigtigt, at det praktiske liv får en passende periode til at gøre sig bekendt med de nye regler, før disse træder i kraft. Derfor er det i forslaget § 5 bestemt, at de hidtidige regler skal gælde for alle krav, som forfalder den 30. juni 1978 eller tidligere. Da de hidtidige lovbestemmelser finder anvendelse på disse krav – også med henblik på renter, der måske først betales om 5, 10, 15 eller 20 år – findes det ikke rigtigt at indsætte nogen lovophævelsesbestemmelse. Det er jo lige så utvivlsomt lovfortolkningmæssigt, at der selv i mangel af en sådan vil være tale om at anvende den nye lov, når pengekravene er forfaldet den 1. juli 1978 eller senere.

Albertsen (S) Ole Espersen (S) fmd. Hjortnæs (S) Tove Lindbo Larsen (S)

Winnie Russell (S) Jimmy Stahr (S) Bernhard Baunsgaard (RV) Nathalie Lind (V)

Anders Andersen (V) Annelise Gotfredsen (KF) Mimi Jakobsen (CD) Inge Krogh (KrF)

Glistrup (FP) Kjærulff-Schmidt (FP) Voigt (FP) Ebba Strange (SF)

Tove Jørgensen (DKP)

Partierne DR og VS var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.